

U povodu Svjetskog dana zaštite okoliša, 5. lipnja

Poziv na izlet

U ZAŠTIĆENA PODRUČJA PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE

Motiv iz parka prirode Čikat na Lošinj

Očuvana priroda PGŽ-a

Krajobrazne posebnosti

Na području PGŽ-a zastupljene su sve kategorije zaštite koje poznaje Zakon o zaštiti prirode osim regionalnog parka

Zaštićenih područja očuvane prirode ima u PGŽ-u trideset i jedno. Glavni su ciljevi njihova proglašenja zaštita biljnog, životinjskog i svjetske gljiva, geološke baštine, a u kategoriji značajnog krajobrazna nastoje se osobito štiti i očuvati krajobrazne ljepote i posebnosti. Na području županije zastupljene su sve kategorije zaštite koje poznaje Zakon o zaštiti prirode osim regionalnog parka. Sve kategorije zaštite dozvoljavaju posjećivanje, a neke kategorije upravo su posjećivanju i rekreaciji posebno namijenjene. U njima je edukativna, estetska, doživljajna komponenta dodira s očuvanom prirodom na prvom mjestu.

Strogi rezervat Bijele i Samarske stijene

Bijele i Samarske stijene jedine su strogi rezervat u Primorsko-goranskoj županiji i jedan su od dva u Hrvatskoj – drugi su Hajdučki i Rožanski kukuci na Velebitu. Odluku su se očuvanoj i dijelom prirodnom s neobičnim oblikama stijena, silikatnih torņeva, žljebova i uskih prolaza pa se posjet može preporučiti iskusnijim planinarima i ljubiteljima prirode. Pored maštovitih i neobičnih oblikovanih stijena u rezervatu možemo doživjeti svijet iskonske šume gdje odumra staba, stojeći ili izvaljena na tlu, polako trunu i služe kao izvorišta humusa, zakloništa i sivojeverne „smučice“ mnogim rijetkim vrstama životinja – osobito kukcima, pticama, a i medvjedima. Na stijenama možemo susresti runo-

list, a uz duboke ponike razrasta se bunje paprati i mnoge rijetke i zanimljive biljne vrste često šarolikih i ljepih cvjetova. Kretanje izvan označenih planinarskih staza nije dopušteno, ali zbog teško prohodnog krškog reljefa ne bi ni bilo lako izvedivo.

Značajni krajobraz Vražji prolaz – Zeleni vir kod Skrada

U ovom značajnom krajobrazu u dubokoj, kanjonskoj udolini strmih i stjenovitih strana, prolazi staza uređena za posjetitelje. Na strujini i opasnijim mjestima mostići i galerije pretaže iznad zapuštenih divjinih voda i vrtložnih lonaca potoka, a galerije su djelomično usječene u živu stijenu. Uzvodno nas staza dovodi do špilje Muzeve hiše gdje na vlažnim stijenama želi doživjeti raznolikost fenomena očuvanog goranskog šumskog svijeta na kršu. U Golubinjaku se na malom prostoru izmjenjuju stijene, kameni blokovi, špilje i kameni lukovi s vrtacama i bujnim šumskim sastojcima jole, smreke, bukve, gorskog javora, tise... Na ravnoj zaravnjanoj ispod krške šume je smješten ugostiteljski objekt, a ovdje se tradicionalno održavaju okupljanja i različite manifestacije. Od Golubinjaka nije daleko do zaštićene špilje Lokvarke – najbuhle turistički uređene špilje u Hrvatskoj.

Značajni krajobraz Kamačnik kod Verbovskog

Na ulazu u kanjon Kamačnik, koji je smješten nedaleko željezničke postaje Verbovskog, dočekać će nas izletnički dom koji posjetitelju nudi okrepju, a tu je i no-

vootvorena „glazbena“ Paznova staza s nizom muzičkih instrumenata koji dočaravaju različite zvukove povezan s prirodom. Posebno su zanimljive vodene orgulle u kojima zvuk nastaje radom potoka Kamačnika. Potok se protječe kroz kanjon pa će posjetitelji moći uživati u brzicama i slapićima ali i u mirnijem toku vode kakav je u gornjem dijelu od izvora do kanjona. Osobite je prirodna vrijednost ovog značajnog krajobrazna tajnovito krško vrelo Kamačnika, u kome voda izviruje iz zasad nepoznate ali velike dubine.

Park šuma Golubinjak u Lokvama

Posjet park šumi Golubinjak možemo preporučiti posjetitelju koji nema previše vremena na raspolaganju a želi doživjeti raznolikost fenomena očuvanog goranskog šumskog svijeta na kršu. U Golubinjaku se na malom prostoru izmjenjuju stijene, kameni blokovi, špilje i kameni lukovi s vrtacama i bujnim šumskim sastojcima jole, smreke, bukve, gorskog javora, tise... Na ravnoj zaravnjanoj ispod krške šume je smješten ugostiteljski objekt, a ovdje se tradicionalno održavaju okupljanja i različite manifestacije. Od Golubinjaka nije daleko do zaštićene špilje Lokvarke – najbuhle turistički uređene špilje u Hrvatskoj.

Park šuma Japleniški vrh iznad Delnica

Japleniški vrh je šumovito brdo koje se uzdiže neposredno iznad Delnica. Posjetitelju nudi rekreaciju u očuvanom šumskom okoli-

sečve površine" i lokve u kojoj se sastaje pet pastirskih suhozida obilježena je planinarskim oznakama.

Stari hrast u Svetom Petru i ornitološki rezervat Kruna na otoku Cresu

Na otoku Cresu zaštićena su dva ornitološka rezervata – sjeverni i južni. Obilazak sjevernog, kojeg možemo označiti i kao Kruna, po litič nedaleko drvenog gradića Beli, gdje se gnijezde bjeloglavi supovi, možemo započeti u Svetom Petru. Tamo je zaštićeni višestoljetni hrast, deblo kojeg je suplje, a protekla neovremena slonika su mu pojedine velike grane, ali još odoljeva zubu vremena. Od

projektirao Ante Premužić poznatiji po „premužićevoj stazi“ na Velebitu. Dundo ima zanimljivu i bogatu šumarsku prošlost i vjerojatno najdužu tradiciju zaštite šuma na jadranskim otocima koji su inače tradicionalno ogoljeni i siromašni šumom.

Otočić Košljun – rezervat šumske vegetacije

Na otočić Košljun dolazi se prvenstveno zbog bogate kulturne baštine koju čuvaju franjevi i njihov poznati samostan. Zbog očuvane šume hrasta crnike koja prekriva najveći dio otočića, a ljubitelji prirode neće ostati zakinuti. Kroz šumu vodi splet putežaka i šetnica pa mletkom doprijeti do gotovo svakog kutka ove zanimljive šume. Zanimljivo je da na otoku Krku postoji još jedna zaštićena šumska crnika uz franjevački samostan a to je rezervat šumske vegetacije Glavotok na zapadnoj obali.

Značajni krajobraz Lopar na otoku Rabu

Na Lopar se dolazi uglavnom zbog očuvanih i slikovitih prirodnih pjesčanih plaža. Međutim, Lopar pruža i druge prirodne zanimljivosti, u prvom redu one geološke, od obilja fosila iz razdoblja eocena, pjesčanih „piramida“ do sbrajskih oblika i klifova na obalama.

Kroz značajni krajobraz prolazi i geološka poučna staza koja će posjetitelju približiti raznolika događanja u geološkoj prošlosti.

Osim gore navedenih u Primorsko-goranskoj županiji postoji još nekoliko zaštićenih područja koje ne možemo ugledati i bjeležave su pove kako dostojanstveno i polako kruže služeći u dvjema gradovima, primjenice, dvije park šume, Čikat kod Malog Lošnjina i Podjivrti u Velom Lošnjinu, kao i tri zaštićena opatijska perivoja – Angolina, Sv. Jakov i Margarita. Posjet svakom od njih može biti pravi doživljaj, baš kao i posjet jedinom nacionalnom parku i jedinom parku prirode u Hrvatskoj – Brijuni.

Šumski rezervat Dundo na otoku Rabu

Šumu Dundo smatraju jednim od najdivljih šuma hrasta crnike na Sredozemlju. Smještena je na surovom poluotoku Kalfiontu na jugozapadnom dijelu otoka Raba. Kroz šumu vodi pjesačka staza koju je

čiji uživati u hranjenju košuta i jelena lopatara smješten u ogradenom prostoru.

Ornitološki rezervat Kuntrep na otoku Krku

Zanimljivo je istaknuti činjenicu da je ornitološki rezervat koji se proteže litičama od rta Glavina do Male luke na istočnoj strani otoka Krka prvi u svijetu (1969. godine) proglašen radi zaštite bjeloglavih supova. Iako je predio litičavo slikovit, neprohodan je pa posjetiteljima možemo preporučiti obilazak od Baške do lokvarke – najbuhle turistički uređene špilje u Hrvatskoj.

Zanimljivo je istaknuti činjenicu da je ornitološki rezervat koji se proteže litičama od rta Glavina do Male luke na istočnoj strani otoka Krka prvi u svijetu (1969. godine) proglašen radi zaštite bjeloglavih supova. Iako je predio litičavo slikovit, neprohodan je pa posjetiteljima možemo preporučiti obilazak od Baške do lokvarke – najbuhle turistički uređene špilje u Hrvatskoj.

Japleniški vrh je šumovito brdo koje se uzdiže neposredno iznad Delnica. Posjetitelju nudi rekreaciju u očuvanom šumskom okoli-

Nepoznati svijet Učke

Avanturistički izazovi

Atraktivni program "Provedi dan s renderom" nudi upoznavanja manje poznatih i teže dostupnih lokaliteta na Učki

Na prijevodu Poklon, na oko 1000 metara nadmorske visine, ukrali smo se u džip javne ustanove Park prirode Učka. Za volanom je sjedio mladi čuvar prirode i odveo nas u posve drugačiji, nam nepoznati svijet Učke, planine za koju mi domaći mislimo da je dovoljno poznata. Makadamski putevi, šumske ceste, stotine kilometri uzbuđenja bili su pred nama. Dok se spretno i sigurno vođen džip probijao uskim šumskim putem, uspinjao strminama, pa ponovno spirovoljivo nizbrdo, preplavio me isti onaj osjećaj užasa i uzbuđenja kojeg sam imala za vožnje pustinjanskim dinama. Naravno, ambijent je bio posve različit.

Oaza životinja i fotosamka

Zelena gusta šuma, miris proljeća, netaknuta priroda i otkrivanje lokaliteta koje dosad nikada nisam uspjela vidjeti, tako od rođenja živim u području Učke, dovoljno je za veliko uživanje u avanturističkom izazovu. Nakon nešto više od 30-tak minuta vožnje ućarskim

"dinama" došli smo na Borušnjak, prostranu livadu okruženu šumom na kojoj se nalazi izvor vode. Prava je to mala oaza životinja ovog parka prirode. Iako je teško susresti se "oci u oči" sa nekom životinjskom vrstom, fotozamka postavljena na grmu livade priča priču o njezinom životinjskom svijetu. Render Filip Starčević u netaknutoj prirodi po-

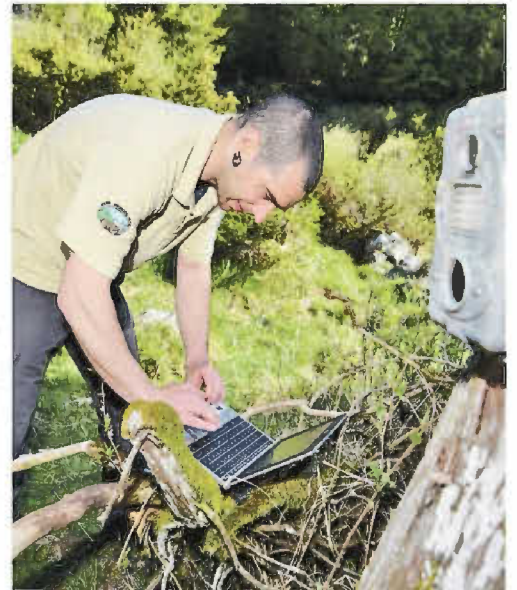
nio je laptop, iz foto zamke izvukao memorijnsku karticu, i odmah nam na licu mjesta pokazao košutu koja je lučer kruzila oko izvora vode. - Sada smo na samoj sjevernoj granici parka prirode Učka, u dolini sa izvorom. Životinje u prirodi je praktički vrlo teško vidjeti, životnije nas čuju puno prije nego mi njih vidimo. Međutim, ono što se najčešće može vidjeti okom jesu zmije i ptice, na Učki to su surt orao, bjeloglavi supovi sa Cresu, kobac, vjernaš, poskok, gad, bijelica, bjeleška... Ali, naše su fotozamke zabilježile i veliki broj sisavaca, srna, srdača,

Maksimalan broj osoba koje se mogu prijaviti za jednu turu je tri, a doživljaj otkrivanja šume doprinosi pod paskom rendera zasigurno je ravan, ako ne i bolji, onom pustinjanskim dinama pored Dubaija, ali i znatno povoljniji i džepu prihvatljiviji.

žučova, jelena, divljih mačaka i divjih svinja. Vidjeli smo i vuka, a fotozamikom je "uhvaćeno" i nekoliko pari medvjeda, jelen, lane, sova usara, jazavac... Još jedino nismo uspjeli snimiti divokoze koje su dole, na jugu parka, na Sisolu – reperi čuvar prirode PP Učka dok sa memorijnske kartice fotozamke prebacuje preko 112 video zapisa posjeta životinja.

Posjet teže dostupnim lokalitetima

Bio je to početak avanturističkog posjeta Učki kojeg javna ustanova PP Učka

Render Filip Starčević uz pomoću memorijnske kartice na laptopu kontrolira što je sve zabilježeno u fotozamki

PP Šumski krajobrazna Lopar

Vela Draga, jedinstveni geomorfološki fenomen

prodaje kao program "Provedi dan s renderom". Riječ je o atraktivnom programu upoznavanja manje poznatih i teže dostupnih lokaliteta na Učki koju nudi JU PP Učka. Program se provodi oko sedam godina, a najčešće ovakvu turističku ponudu, kaže naš domaćin, prihvaćaju strani državljani.

- S nama je moguće vidjeti ono što inače nije lako dostupno. To se može obići samo s našim službenim

džipom, za sve ostale ovi su prometni pravci zabranjeni. Uz nadzornike, čuvare šuma, ove šumske puteve i bijele ceste mogu koristiti samo vatrogasci, šumari i lovci. Ovo je i način da posjetitelje upoznamo s poslom naš čuvara prirode, da vide kako provodimo dan i što radimo. U peterostanom programu, često krojenom i po željama posjetitelja, nastojimo im pružiti da osjete čari prirode, na-

čin na koju je održavamo i uređujemo okoliš i odvedemo ih do teško dostupnih lokaliteta, ali i na proplanke s kojih se pružaju predivni pogledi. Najčešće ih vodimo na kulu na Vojak, zatim prema jugu na proplanak s kojeg se vidi Istra. Nastavljamo šumskom cestom do lokacije s koje se vidi Čepičko polje koje je nekad bilo jezero, a koje je u doba Mussolinijeve vladavine isušeno, tako da im prenosi-

I radove na Land Art stazi na Učki vrijedi vidjeti

mo i dio povijesti ovog prostora. Potom odvedem posjetitelje do starog naselja Šušnjevice, cestom produžimo na sjever PP Učka, tu je Brgdac i Korita, izvor na nekih tisuću metara nadmorske visine od velikog značaja za ispašu.

Velo često neizostavan je i posjet Veloj Dragi, kanjonskoj udolini i spomeniku prirode, smještenoj na sjeverozapadnom podnožju Učke. Jedan je to od najljepših i

jedinstvenih geomorfoloških fenomena u Hrvatskoj, nastao djelovanjem vodenih bujica u vapnenačkoj stijeni. Na desnoj strani Vele Drage je pećina Pupičina peć koja je dostupna samo mlađim i spretnim ljudima u adekvatnoj planinarskoj obući. Mjesto je to na kojem su nadeni i ostaci pračovjeka.

Naravno, vodimo ih i u Mošćenice u šetnju mitsko-povijesnom stazom, a organiziramo i marendu ili

piknik u prirodi - ukazuje čuvar prirode PP Učka na široku paletu mogućnosti koje nude posjetiteljima koji odaberu ovaj program.

Interesa za ovakvu turističku ponudu Učke zasada nema previše. Djelatnici parka prirode u obilasku s posjetiteljima idu svega desetak puta godišnje, iako cijena koja iznosi okvirno 250 kuna po osobi (ovisno o dužini ture) i nije previsoka.

Marina KIRIGIN

Zemlja je naš jedini dom. Čuvajmo je.

5. lipanj
Svjetski dan zaštite okoliša

HEP

Više od struje